

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

27 серпня 2025 року
м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
навчальної дисципліни
«ПЕДАГОГІКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки
денної форми навчання

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, докторка педагогічних наук, професорка

Анна РІДКОДУБСЬКА

26 серпня 2025 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання «26» серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

26 серпня 2025 року

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

26 серпня 2025 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції (<i>теми і плани</i>)	– 4
1.3. Семінарські заняття	– 6
1.4. Самостійна робота студентів	– 13
1.5. Індивідуальні завдання	– 15
1.6. Підсумковий контроль	– 15
2. Схема нарахування балів	– 16
3. Рекомендовані джерела	– 17
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 17

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Категоріальний апарат педагогіки та педагогічних досліджень	8	2	2	-	-	4
2.	Становлення вітчизняної освіти в історичному ракурсі	8	2	2	-	-	4
3	Ретроспективний аналіз розвитку зарубіжної педагогіки	8	2	2	-	-	4
4	Зміст навчання та вимоги щодо його організації.	9	2	4	-	-	5
5	Навчання в умовах реформ	9	2	4	-	-	5
6	Суть процесу виховання	9	2	4	-	-	5
7	Напрями та методи виховання	8	2	4	-	-	4
8	Управління закладом загальної середньої освіти.	8	2	2	-	-	4
9	Учнівське самоврядування	8	2	2	-	-	4
	Всього годин	120	18	26			76

1.2. Лекції

ТЕМА 1 Категоріальний апарат педагогіки та педагогічних досліджень

Педагогіка як наука, її зв'язок з іншими науками. Предмет, основні категорії, завдання педагогіки. Методологічний базис педагогіки. Документи Верховної Ради України, МОН України про освіту. Реформа МОН «Нова українська школа». Логіка і методи сучасного педагогічного дослідження. Інновації та здобутки у сфері педагогічних досліджень та освіти
Література: [1 (с. 7-15); 2 (с.152-169); 3 (с. 5-20); 4 (с. 3-7); 5 (с. 5-13)]

ТЕМА 2. Становлення вітчизняної освіти в історичному ракурсі

Педагогічна думка в Київській Русі. Педагогічна спадщина епохи українського Відродження. Українська педагогіка другої половини XVII – кінця XVIII століття. Освіта і педагогічна думка в Україні XIX – XX століть. Освіта в Україні в умовах викликів та реалій сьогодення.
Література: [1 (с. 68-73); 3 (с. 27-32); 5 (с. 271-294)]

ТЕМА 3. Ретроспективний аналіз розвитку зарубіжної педагогіки

Педагогіка давнього світу. Педагогіка Середньовіччя та Відродження. Становлення і розвиток європейської педагогічної науки XVII-XX століть. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX – XX століть. Напрями розвитку освіти в умовах глобалізації, цифровізації, конкуренції на світовому ринку праці.
Література: [2 (с. 134-150); 3 (с. 5-11); 4 (с. 4-7); 5 (с.193-246)]

ТЕМА 4. Зміст навчання та вимоги щодо його організації Предмет дидактики.

Теорія навчання в системі наук. Зміст освіти в національній школі. Суть процесу навчання. Категорії, завдання, закономірності, принципи дидактики. Види і форми організації навчання в різних типах закладів загальної середньої освіти.
Література: [1 (с. 15-44); 2 (с. 131-134); 3 (с. 35-51)]

ТЕМА 5. Навчання в умовах реформ

Нормативні документи, що регулюють організацію навчання. Сучасні методи та засоби навчання в закладах загальної середньої освіти. Цифрові технології в сучасній українській школі. Урок як основна форма організації навчання. Позаурочні форми навчання. Методика підготовки й впровадження уроків різних видів, а також видів позаурочної навчально-пізнавальної діяльності. Диференціація, індивідуалізація навчання. Штучний інтелект в інноватизації процесу навчання в закладах загальної середньої освіти. Організація контролю навчально-пізнавальної діяльності учнів

Література: [1 (с. 45-67; 74); 2 (с. 86-93); 5 (с. 270-328)]

ТЕМА 6. Суть процесу виховання

Сутність, завдання виховання в закладі загальної середньої освіти. Методологічні підходи до виховання особистості. Закономірності та принципи виховання. Вимоги до виховання в сучасній українській школі. Компоненти, етапи виховання.

Література: [1 (с. 78-82); 2 (с. 111-124); 3 (с. 76-83)]

ТЕМА 7 Напрями та методи виховання

Напрями виховання. Методи виховання. Самовиховання. Перевиховання. Організаційні форми виховної роботи. Виховання учнівського колективу. Подолання булінгу та кібербулінгу. Міжкультурна взаємодія учнів. Робота класного керівника. Вимоги щодо професіоналізму класного керівника. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості

Література: [1 (с. 45-77); 2 (с. 80-115); 3 (с. 52-63)]

ТЕМА 8 Управління закладом загальної середньої освіти

Наукові підходи до управління закладом загальної середньої освіти. Принципи менеджменту в сфері загальної середньої освіти. Планування роботи школи. Внутрішкільний контроль. Методична робота в школі. Вивчення передового педагогічного досвіду, його використання в професійному саморозвитку.

Література: [1 (с. 15-44); 4 (с. 8-30); 5 (с. 39-57)]

ТЕМА 9 Учніське самоврядування

Колективне вирішення питань організації та забезпечення освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. Учніське самоврядування в організації дозвілля. Мета, завдання учнівського самоврядування. Загальні збори або учнівська конференція як вищий орган учнівського самоврядування. Виконавчий орган (учнівський комітет, рада учнівського колективу, рада старост, парламент)

Література: [4 (с. 31-34); 5 (с. 151-172)]

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Соціальна робота як наука, навчальна дисципліна та особливий вид професійної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

Тема 1. Категоріальний апарат педагогіки та педагогічних досліджень.

План

1. Науковий апарат педагогіка, її зв'язок з іншими науками.
2. Основні категорії, завдання педагогіки.
3. Теоретико-методологічний базис педагогіки.
4. Державні документи про освіту.
5. Реформа НУШ.

6. Інновації у сфері педагогічних досліджень та освіти.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття. Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є педагогіка, виховання, навчання, освіта, розвиток, формування особистості, педагогічний процес, педагогічна діяльність, суб'єкти педагогічної взаємодії.

Практичні завдання

1. Яку роль відіграє педагог у суспільному житті?
2. Обґрунтуйте значення педагогічної діяльності для розвитку особистості, суспільства та держави.
3. Чи є однаковим зміст педагогічної діяльності в різних країнах? Проаналізуйте, які елементи педагогічної діяльності мають універсальний характер, а які зумовлені національними, культурними та освітніми особливостями.
4. З'ясуйте відмінності між педагогікою та суміжними галузями знань:– педагогікою і психологією– педагогікою і соціальною роботою;– педагогікою і юриспруденцією.
5. Визначте специфіку педагогіки як самостійної науки та професійної діяльності.
6. Сформулюйте основні професійні завдання педагогічної діяльності. Окресліть ключові напрями роботи педагога в контексті навчання, виховання та розвитку особистості.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Становлення вітчизняної освіти в історичному ракурсі.

Питання для усного опитування та дискусії

Педагогіка в епоху Київської Русі, українського Відродження,

1. Просвітництва. Педагогічна думка в Україні XIX – XX століть. Розвиток освіти в Україні в умовах викликів сьогодення
2. Хрещення Русі та його вплив на розвиток благодійництва.
3. Структура, зміст та функції педагогіки у східних слов'ян.
4. Роль особистості, благодійника у становленні і розвитку соціальної роботи.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: освіта; виховання; навчання; педагогічна думка; педагогічні ідеї; освітні інституції; національна система освіти; історико-педагогічний процес; реформування освіти.

Практичні завдання

під час вивчення теми здобувачам освіти доцільно зосередити особливу увагу на таких питаннях:

- особливості розвитку освіти та виховання в різні історичні періоди (Київська Русь, українське Відродження, епоха Просвітництва);
- характерні риси педагогічної думки в Україні XIX–XX століть, її провідні ідеї, напрями та представники;
- роль освіти у формуванні національної свідомості та державотворчих процесів;
- основні тенденції розвитку сучасної української освіти в умовах соціальних, культурних та безпекових викликів сьогодення;
- вплив історико-педагогічного досвіду на сучасну освітню політику та педагогічну практику.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Ретроспективний аналіз розвитку зарубіжної педагогіки

Аудиторна робота

1. Педагогіка давнього світу.
2. Педагогіка Середньовіччя та Відродження.
3. Становлення і розвиток європейської педагогічної науки XVII-XX століть. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX – XX століть.
4. Напрями розвитку освіти в умовах глобалізації, цифровізації, конкуренції на світовому ринку праці

Розв'язування ситуацій:

Тема: Педагогіка епохи Відродження: гуманістичний підхід до виховання і навчання

Умова задачі

Викладач гуманітарної дисципліни у закладі вищої освіти під час планування заняття обирає методи, орієнтовані не лише на засвоєння фактологічного матеріалу, а й на всебічний розвиток особистості студента. Він заохочує самостійне мислення, діалог, звертає увагу на індивідуальні здібності здобувачів освіти, підтримує інтерес до мистецтва, літератури та історії, наголошує на цінності людської гідності й свободи вибору.

Однак частина колег вважає такий підхід надмірно «вільним» і наполягає на жорсткій регламентації навчального процесу та домінуванні репродуктивних методів навчання.

Завдання до аналізу

1. Визначте педагогічні ідеї епохи Відродження, які простежуються в описаній ситуації.
2. Поясніть, у чому полягає гуманістичний характер педагогіки Відродження та як він відображається у взаємодії викладача і студентів.
3. Порівняйте підхід викладача з традиційними педагогічними уявленнями середньовічної школи.
4. Обґрунтуйте доцільність використання ідей педагогіки Відродження в сучасній системі освіти України.
5. Запропонуйте приклади педагогічних методів, які відповідають ідеям Відродження та можуть бути реалізовані в сучасному освітньому процесі.

Семінарські заняття 4-5

Тема 4. Зміст навчання та вимоги щодо його організації.

1. Дидактика в системі наук. Зміст освіти в національній школі України.
2. Основні категорії, завдання, закономірності, принципи дидактики.
3. Види організації навчання в різних типах закладів загальної середньої освіти, його форми.

Ситуації для практичного опрацювання

Ситуація 1. Цілі навчання і результат

Викладач ретельно пояснює навчальний матеріал, використовує презентацію та підручник, однак після заняття більшість студентів не може пояснити, для чого їм потрібні ці знання та як їх застосовувати на практиці.

Завдання:

1. *Визначте, яка дидактична складова порушена.*
2. *Проаналізуйте відповідність між цілями навчання та очікуваними результатами.*
3. *Запропонуйте шляхи конкретизації навчальних цілей.*

Ситуація 2. Методи навчання

На заняттях переважає пояснювально-ілюстративний метод. Студенти пасивно конспектують матеріал, не ставлять запитань і не беруть участі в обговоренні.

Завдання:

1. Оцініть доцільність обраних методів навчання.
2. Які активні та інтерактивні методи можна використати в цій ситуації?
3. Обґрунтуйте вибір методів з позицій дидактичних принципів.

Ситуація 3. Зміст навчання

Навчальна програма містить значний обсяг теоретичного матеріалу, який складно засвоїти в межах відведеного часу. Студенти скаржаться на перевантаження та втрату мотивації.

Завдання:

1. Визначте недоліки відбору та структурування змісту навчання.
2. Які дидактичні принципи було порушено?
3. Запропонуйте шляхи оптимізації навчального матеріалу.

Ситуація 4. Форми організації навчання

Викладач використовує лише лекційні заняття, навіть тоді, коли навчальна тема передбачає формування практичних умінь.

Завдання:

1. Проаналізуйте ефективність обраної форми навчання.
2. Які альтернативні форми організації навчального процесу доцільно застосувати?
3. Як поєднання різних форм впливає на якість засвоєння знань?

Ситуація 5. Засоби навчання

Під час заняття викладач активно використовує мультимедійні засоби, однак студенти більше зосереджені на візуальних ефектах, ніж на змісті навчального матеріалу.

Завдання:

1. Оцініть педагогічну доцільність використаних засобів навчання.
2. Які вимоги дидактики порушено?
3. Запропонуйте рекомендації щодо раціонального використання засобів навчання.

Ситуація 6. Контроль і оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється переважно шляхом усного опитування наприкінці заняття, без чітких критеріїв оцінки.

Завдання:

1. Проаналізуйте ефективність системи контролю знань.
2. Які дидактичні функції оцінювання не реалізовано повною мірою?
3. Запропонуйте альтернативні форми та методи оцінювання.

Аудиторна а робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Зрозумійте себе

Уміння зрозуміти себе допоможе вам усвідомити, що є спільного у вас із оточенням, а чим ви відрізняєтеся. Ви зрозумієте, що допоможе краще керувати власним часом, енергією, навчитися розпізнавати власні емоції та реакції. Доберіть ключові слова, які характеризують вас. Щойно ви зрозумієте себе, ви зможете трактувати інших людей, їхню поведінку як інакшу, а не неправильну.

«Будь туманом»

Багатьом важко прийняти критику, зазвичай це провокує сильні емоції. Як їх вгамувати? Це реально. Наприклад, якщо хтось вам скаже щось на зразок: «Ти не розумієш», «Ти лінивий», «Ти завжди спізнюєшся», «Ти безвідповідальний», варто відповісти:

- «Так, я просто не розумію».
- «Так, іноді я лінивий».
- «Так, я запізнився».
- «Так, я просто не беру на себе зайвої відповідальності».

Коли ви приймете критику на свою адресу, ви зрозумієте, що особа, яка вас критикує, залишилася без зброї.

Семінарське заняття 6-7
Тема 5. Навчання в умовах реформ.

1. Нормативні документи в організації навчання.
2. Сучасні методи та засоби навчання в закладах загальної середньої освіти.
3. Цифровізація навчання в сучасній українській школі.
4. Урок як основна форма організації навчання.
5. Позаурочні форми навчання.
6. Методика підготовки й впровадження уроків різних видів.
7. Види позаурочної навчально-пізнавальної діяльності, їх організація та проведення.
8. Диференціація, індивідуалізація навчання з урахуванням обдарованості або педагогічної занедбаності учнів.
9. Використання потенціалу штучного інтелекту в інноватизації навчання в закладах загальної середньої освіти.
10. Організація контролю результатів діяльності учнів.

Аудиторна практична робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття
Визначте конкретні етапи уроку, які на Вашу думку, потребують видозмін. Заповнить таблицю.

<i>Етап уроку</i>	<i>1–4 класи (молодший шкільний вік)</i>	<i>5–7 класи (молодший підлітковий вік)</i>	<i>8–9 класи (підлітковий вік)</i>	<i>10–11 класи (старший шкільний вік)</i>
<i>Організаційний</i>	<i>Створення емоційно безпечної атмосфери → мета: адаптація та залучення</i>	<i>Чітка організація діяльності → мета: дисципліна й увага</i>	<i>Самоорганізація учнів → мета: відповідальність</i>	<i>Партнерська взаємодія → мета: суб'єктність учнів</i>
<i>Мотиваційний</i>	<i>Ігрові прийоми → мета: інтерес до навчання</i>	<i>Проблемні запитання → мета: пізнавальна активність</i>	<i>Життєві ситуації → мета: усвідомлення значущості знань</i>	<i>Професійна орієнтація → мета: внутрішня мотивація</i>
<i>Актуалізація знань</i>	<i>Повторення у формі гри → мета: закріплення</i>	<i>Обговорення → мета: осмислення</i>	<i>Аналіз → мета: критичне мислення</i>	<i>Самооцінювання → мета: відповідальність за результат</i>
<i>Вивчення нового матеріалу</i>	<i>Наочність, казка → мета: розуміння</i>	<i>Пояснення з прикладами → мета: логічне мислення</i>	<i>Проблемно-пошуковий підхід → мета: самостійність</i>	<i>Дискусія → мета: формування власної позиції</i>
<i>Практична діяльність</i>	<i>Творчі завдання → мета: розвиток</i>	<i>Робота в групах → мета: співпраця</i>	<i>Кейс-методи → мета: застосування знань</i>	<i>Проектна діяльність → мета: самореалізація</i>
<i>Рефлексивний</i>	<i>Емоційна оцінка → мета:</i>	<i>Усвідомлення труднощів → мета:</i>	<i>Самоаналіз → мета: саморегуляція</i>	<i>Рефлексивна дискусія → мета: особистісна</i>

<i>Етап уроку</i>	<i>1–4 класи (молодий шкільний вік) позитивне ставлення</i>	<i>5–7 класи (молодий підлітковий вік) самокореція</i>	<i>8–9 класи (підлітковий вік)</i>	<i>10–11 класи (старший шкільний вік) зрілість</i>
<i>Підсумковий</i>	<i>Похвала, заохочення → мета: підтримка</i>	<i>Узагальнення → мета: систематизація</i>	<i>Висновки → мета: усвідомлення</i>	<i>Самостійні висновки → мета: готовність до вибору</i>

Семінарське заняття 8-9

Тема 6. Суть процесу виховання.

1. Сучасні проблеми та завдання виховання в закладі загальної середньої освіти.
2. Методологічні орієнтири виховання особистості.
3. Вимоги до виховання в сучасній українській школі.
4. Закономірності, принципи, компоненти, етапи виховання.
5. Напрями виховання

Аудиторна робота

Виконання студентами завдань з теми заняття.

«Перший лист, Останній лист»

Ця гра серед багатьох ігор, на які можна зіграти зі студентами на масштабування, і покликана покращити навички орфографії та словникового запасу студента, і ось як вона грається. Викладач обирає категорію, наприклад, соціальна робота з пенсіонерами. Перший гравець називає проблему, з якою може стикатись соціальний працівник, наступний гравець повинен назвати іншу проблему тощо.

«Пам'ять»

Ця гра підвищує критичне мислення та міркування ваших учнів-здобувачів освіти та підходить для будь-якого віку. Щоб пограти у гру, підготуйте дошку із випадковими предметами, такими як олівець, лінійка, ножиці, кольорові олівці, пластикова пляшка тощо. Поінструктуйте своїх учнів, сказавши їм, що вони мають 30 секунд (або кількість часу, який, на вашу думку, є доречним), щоб запам'ятати. предмети, які вони бачать, і вони повинні записати список предметів, а також зробити скріншот, вони повинні запам'ятати це лише на око.

Через 30 секунд вийміть дошку з поля зору, вийміть один предмет або предмет, а потім знову покажіть своїм студентам на екрані комп'ютера. Попросіть своїх учнів назвати зниклий предмет, найшвидший студент отримає бал. Пам'ять - це одна з ігор, на яку можна зіграти зі студентами на збільшення, щоб створити інтерактивне, веселе дистанційне навчальне середовище.

Педагогічна задача 1. Цілеспрямованість виховання

Учитель під час класної години систематично організовує обговорення правил поведінки, однак не пояснює учням, з якою метою ці правила запроваджуються і як вони пов'язані з їхнім життям у школі та поза нею. Частина учнів формально погоджується з вимогами, але не дотримується їх у повсякденній діяльності.

Завдання до задачі:

1. *Визначте, який аспект суті виховання порушено в ситуації.*
2. *Поясніть значення усвідомленої мети у процесі виховання.*
3. *Запропонуйте педагогічно доцільні дії вчителя.*

Педагогічна задача 2. Виховання у спільній діяльності

Учитель залучає учнів до колективної підготовки шкільного заходу, однак самостійно розподіляє всі ролі та контролює кожен крок виконання завдань. Учні виконують доручення формально, не проявляючи ініціативи та відповідальності за спільний результат.

Завдання до задачі:

1. *Визначте, який принцип виховання не реалізовано в цій ситуації.*
2. *Поясніть значення самостійності й співробітництва у виховному процесі.*
3. *Запропонуйте зміни в організації діяльності учнів.*

Педагогічна задача 3. Взаємозв'язок виховання і самовиховання

Класний керівник постійно вказує учням, якими рисами характеру вони мають володіти, однак не створює умов для самоаналізу та самостійної оцінки власних учинків. Учні звикають чекати зовнішніх зауважень і не прагнуть до самокорекції поведінки.

Завдання до задачі:

1. *Проаналізуйте роль самовиховання у структурі виховного процесу.*
2. *Які педагогічні умови сприяють формуванню самовиховання?*
3. *Запропонуйте педагогічні прийоми активізації саморефлексії учнів.*

Педагогічна задача 4. Особистісний приклад учителя

Учитель на уроках наголошує на важливості взаємоповаги та толерантного спілкування, однак у конфліктних ситуаціях дозволяє собі різкі висловлювання на адресу окремих учнів. Це призводить до зниження авторитету педагога та погіршення морально-психологічного клімату в класі.

Завдання до задачі:

1. *Визначте значення особистісного прикладу педагога у вихованні.*
2. *Поясніть, як невідповідність слів і дій впливає на ефективність виховання.*
3. *Запропонуйте шляхи відновлення довіри між учителем та учнями.*

Семінарське заняття 10-11

Тема 7. Напрями та методи виховання.

1. Методи виховання.
2. Методи та прийоми самовиховання, перевиховання.
3. Форми виховної роботи.
4. Робота класного керівника з виховання учнівського колективу.
5. Подолання булінгу та кібербулінгу.
6. Міжкультурна взаємодія учнів.
7. Професійні компетентності та якості класного керівника

Ситуації для розв'язання на занятті:

- Я переживаю за те, в якому світлі мене бачать оточуючі. Все, що я роблю, я роблю „на публіку”. Коли я дома сама, боюсь, що хтось прийде до мене і побачить зовсім не ту людину, до якої всі звикли.
- Часто я не можу пояснити чому я так зробила. Просто зробила і все.
- Я дуже відповідальна людина. Але мене це гнітить, адже завдяки цій рисі характеру в мене вже немає родини. Чоловік покинув мене, пояснивши свої дії так: „Я не можу жити з людиною, яка постійно перебуває в стані тривоги. Чи підійде стаття до теми, чи пасуватиме нова сукня моїй мамі, чи сподобається подарунок сестрі, чи правильно її зрозуміли на останньому засіданні, ...”
- Я вважаю, що я нецікава людина. Мені важко розпочати розмову і тому я завжди мовчу. Мені нецікаво читати. На третій чи п'ятій сторінці я засинаю. Якщо я дивлюсь телевізор, тоді лише комедії, і то забуваю одразу про те, над чим сміялась .
- Я люблю ризик. Завжди я знаходжусь на лезі. Колись, прочитавши книгу про те, що найнебезпечніший вид спорту – стрибки у воду непідготовлених людей, що не вміють плавати, я вирішив спробувати. Дві неділі лікарняного і я знову на роботі. Наступним

кроком було спробувати м'ясо крокодила, якого зловиш власноруч. Зараз я без одного пальця на нозі, але не полишаю цієї забаганки.

- Я дуже дратівлива людина. Коли в мене щось не виходить, пор це знають усі. У мене вже десяти сусіди. Я працюю на шостій роботі. Але ж я виконую все дуже добре і пояснюю свою дратівливість лише тим, що мені хтось заважає.
- Я не виношу, коли мені роблять зауваження. Я сприймаю це на свій рахунок і можу або сильно образитись або відповісти грубістю.

Аудиторна практична робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття. Для роботи на семінарському занятті пропонуємо студентам попередньо переглянути стрічку «1+1» та обговорити на занятті такі питання:

- Які соціальні проблеми порушуються у стрічці?
- Чи впливає наявність соціальної підтримки на психологічний чи фізичний стан особистості? Яким чином?
- Які суспільні події сприяли появі та розвитку паліативної допомоги?
- Яке ваше ставлення до хоспісної та паліативної допомоги?
- Чи мають право, на вашу думку, вирішувати питання про евтаназію родичі людини, яка знаходиться в комі або є повністю паралізованою?

Семінарське заняття 12

Тема 8. Управління закладом загальної середньої освіти.

1. Наукові підходи, принципи управління закладом загальної середньої освіти.
2. Планування роботи школи.
3. Основні документи. Внутрішкільний контроль.
4. Методична робота.
5. Збагачення педагогічного досвіду та його використання в професійному часорозвитку.

Рольові ігри: прийняття управлінських рішень

Ситуація 1: школа отримала анонімну скаргу від батьків про недостатню безпеку під час уроків фізкультури. Група студентів розподіляється на ролі: директор, заступник з навчальної роботи, класний керівник, батьки, вчитель фізкультури.

Ситуація 2. Директор хоче впровадити нову систему оцінювання навчальних досягнень учнів, що передбачає індивідуальні навчальні траєкторії. Деякі вчителі виступають проти, мотивуючи тим, що це збільшить навантаження та ускладнить роботу.

Завдання:

1. Розробіть управлінську стратегію впровадження інновації.
2. Визначте ключові етапи та дії для підтримки колективу.
3. Обґрунтуйте, які комунікативні та мотиваційні прийоми будуть ефективними для прийняття змін.

Семінарське заняття 13

Тема 9 Учніське самоврядування.

1. Мета, завдання учнівського самоврядування.
2. Учніське самоврядування в організації дозвілля.
3. Діяльність виконавчого органу (учнівський комітет, рада учнівського колективу, рада старост, парламент).

Аудиторна практична робота

Ситуація 1. Якийсь час ми жили у Ліверпулі. Нам обом подобалося це місто, незважаючи на те, що мені було трохи складно там облаштуватися. - Вам було трохи складно там облаштуватися. - Що ж, усе це було нове для мене. А моя дружина була родом з тих

мість, у неї там були друзі. У дітей також не було жодних проблем. Їм сподобалася нова школа, а переїзд вони вважали хвилюючою подією. Здавалося, усі вони одержували від цього задоволення, але тільки не я. - Усі вони одержували від цього задоволення, але тільки не Ви. - Не зрозумійте мене неправильно. Я не хочу сказати, що Ліверпулі мені не подобався. Просто мені було складно прийняти всі ці зміни. Після того як я пробув там місяців шість чи близько того, усе налагодилося. Оглядаючись назад, я думаю, що усі було не так вуж і погано, як я Вам це намалював. Увесь цей час був наповнений також і по-справжньому гарними подіями.

Спрогнозуйте розгорнення подій в ситуації та розробіть план інтервенції.

Техніки активного слухання

Техніки інтервенції – практичні техніки, які мають цілеспрямований вплив на особу (цільову групу) з метою зміни її ставлення до проблеми і подолання суб’єктивних факторів (уявлення, погляди, переконання, мотиви, інтереси, звички, стереотипи поведінки, ціннісні орієнтації), які призводять до проблеми. Інтервенція має допомогти людині змінити свою поведінку стосовно проблеми – навчитися не створювати чи уникати її.

В центрі уваги інтервенцій, орієнтованих на взаємостосунки, стоять три наступні базисні змінні: - розуміння за рахунок відчуття або емпатія, на рівні техніки це називається також вербалізацією вмісту емоційного переживання; - емоційна теплота або безумовне позитивне прийняття і - достовірність або конгруентність (узгодженість інформації, одночасно переданої людиною вербальним і невербальним способом (або різними невербальними способами), а також несуперечність його мовлення, уявлень, переконань між собою; в ширшому сенсі – цілісність, самоузгодженість особистості взагалі). Інтервенція – втручання. Консультант має право робити лише інтервенції, що дозволяють перевірити, чи правильно він зрозумів свого партнера.

Ось приклади таких інтервенцій.

«Зачекай,... Якщо я тебе правильно зрозумів, ти хочеш сказати, що робота в Умані тобі дуже подобалася і що ти не упевнений, чи можеш сказати те ж саме з приводу своєї роботи в Києві».

«Ти говориш, що не хочеш переїжджати до тих пір, поки ціни на нерухомість не почнуть знову зростати – але все таки коли-небудь ти хотів би переїхати».

Використовуючи наведені приклади уявіть ситуацію та розкажіть її вирішення.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички в галузі соціального забезпечення.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 10 темах та однієї індивідуальної роботи. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальну роботу самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та захист індивідуальної роботи. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Назва теми	СРС	

Категоріальний апарат педагогіки та педагогічних досліджень	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Становлення вітчизняної освіти в історичному ракурсі	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Ретроспективний аналіз розвитку зарубіжної педагогіки	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Зміст навчання та вимоги щодо його організації.	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Навчання в умовах реформ	Підготовка до виконання самостійної роботи	4
Суть процесу виховання	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	6
Напрями та методи виховання	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття), заповнення таблиці	4
Управління закладом загальної середньої освіти.	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Учнівське самоврядування	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Категоріальний апарат педагогіки та педагогічних досліджень	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття) , заповнення таблиці.	4
Становлення вітчизняної освіти в історичному ракурсі	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Ретроспективний аналіз розвитку зарубіжної педагогіки	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	5
Соціальна робота з безробітними людьми	Конспект лекції, Виконання практичних ситуацій (див підготовка до семінарського заняття)	4
Усього годин		55

1.5. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді реферату.

Методичні рекомендації щодо написання реферату

Реферат – це одна з форм навчальної, наукової роботи студентів, що виконується ними самостійно. Мета написання реферату: вміння пов'язати теоретичні знання з практикою, розвинути навички роботи з науковою та навчальною літературою, навчитися популярно викладати складні питання.

Для студентів денної форми навчання реферат з нарахування та обліку соціальних виplat виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Тема

реферату у формі наукової роботи обирається студентом добровільно і закріплюється за ним викладачем на початку семестру. Підготовка реферату у такій формі передбачає:

- вибір теми, підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи;
- виклад основних ідей та пропозицій автора;
- захист реферату на практичному занятті або під час консультацій на кафедрі.

Реферат повинен мати таку структуру:

- план;
- вступ;
- виклад основного матеріалу;
- висновки;
- список використаних джерел.

Реферат виконується за усталеними вимогами до наукових робіт, обсягом 10-15 сторінок машинописного тексту, інтервал 1,5, шрифт 14.

Тематика рефератів

1. Сутність і функції педагогіки як науки.
2. Основні педагогічні теорії: класичний та сучасний погляд.
3. Історія розвитку вітчизняної освіти від Київської Русі до сьогодення.
4. Педагогічні ідеї українського Відродження та їх сучасне значення.
5. Виховання та навчання: співвідношення понять у педагогічній практиці.
6. Сучасні педагогічні технології у загальній середній освіті.
7. Педагогіка розвитку: формування особистості в процесі навчання.
8. Роль гри в навчанні та вихованні дітей молодшого шкільного віку.
9. Педагогічна взаємодія вчителя та учня: ефективні методи.
10. Педагогічна компетентність сучасного вчителя: структура та розвиток.
11. Проблеми та перспективи інклюзивної освіти в Україні.
12. Профілактика девіантної поведінки школярів: педагогічний аспект.
13. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітньому закладі.
14. Мотивація навчання: педагогічні підходи та методи стимулювання.
15. Роль педагогічного прикладу в процесі виховання.
16. Формування цінностей у школярів: педагогічні стратегії.
17. Педагогіка партнерства: взаємодія сім'ї та школи.
18. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі.
19. Педагогічна етика та культура спілкування вчителя зі здобувачами освіти.
20. Історико-педагогічний аналіз розвитку шкільної освіти в ХХ–ХХІ століттях.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового екзамену. Структура екзаменаційного білету включає 1 теоретичне питання, 10 тестових завдань та задачу.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Дайте визначення педагогіки як науки.
2. Які основні функції педагогіки виділяють сучасні науковці?
3. Назвіть основні історичні етапи розвитку вітчизняної освіти.
4. Які педагогічні ідеї українського Відродження мають значення сьогодні?
5. У чому полягає сутність дидактики як науки?
6. Поясніть різницю між навчанням та вихованням.
7. Назвіть основні підходи до виховання особистості.
8. Що таке педагогічна компетентність вчителя?
9. Назвіть основні педагогічні технології сучасної школи.

10. Дайте визначення терміна «соціально-педагогічна робота».
11. Які форми організації навчання ви знаєте?
12. Назвіть основні методи навчання та виховання.
13. Що таке активні та інтерактивні методи навчання?
14. Як забезпечити єдність виховання та навчання у школі?
15. Які принципи педагогіки необхідно враховувати при плануванні уроку?
16. Поясніть роль наочності у навчальному процесі.
17. Що таке особистісно орієнтоване навчання?
18. Які вимоги дидактики до змісту навчання?
19. Поясніть значення мотивації у процесі навчання.
20. Які форми контролю знань та вмінь застосовуються у школі?
21. У чому полягає сутність процесу виховання?
22. Назвіть основні цілі виховання у школі.
23. Як впливає особистісний приклад учителя на виховання учнів?
24. Що таке самовиховання та його роль у школі?
25. Як виховувати моральні та етичні цінності у школярів?
26. Поясніть роль сім'ї у вихованні дитини.
27. Які педагогічні прийоми використовуються для формування соціальних навичок?
28. У чому полягає профілактична роль школи у запобіганні девіантної поведінки?
29. Як педагог може підтримати психологічне здоров'я учнів?
30. Назвіть способи формування навичок самоконтролю та відповідальності у школярів.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

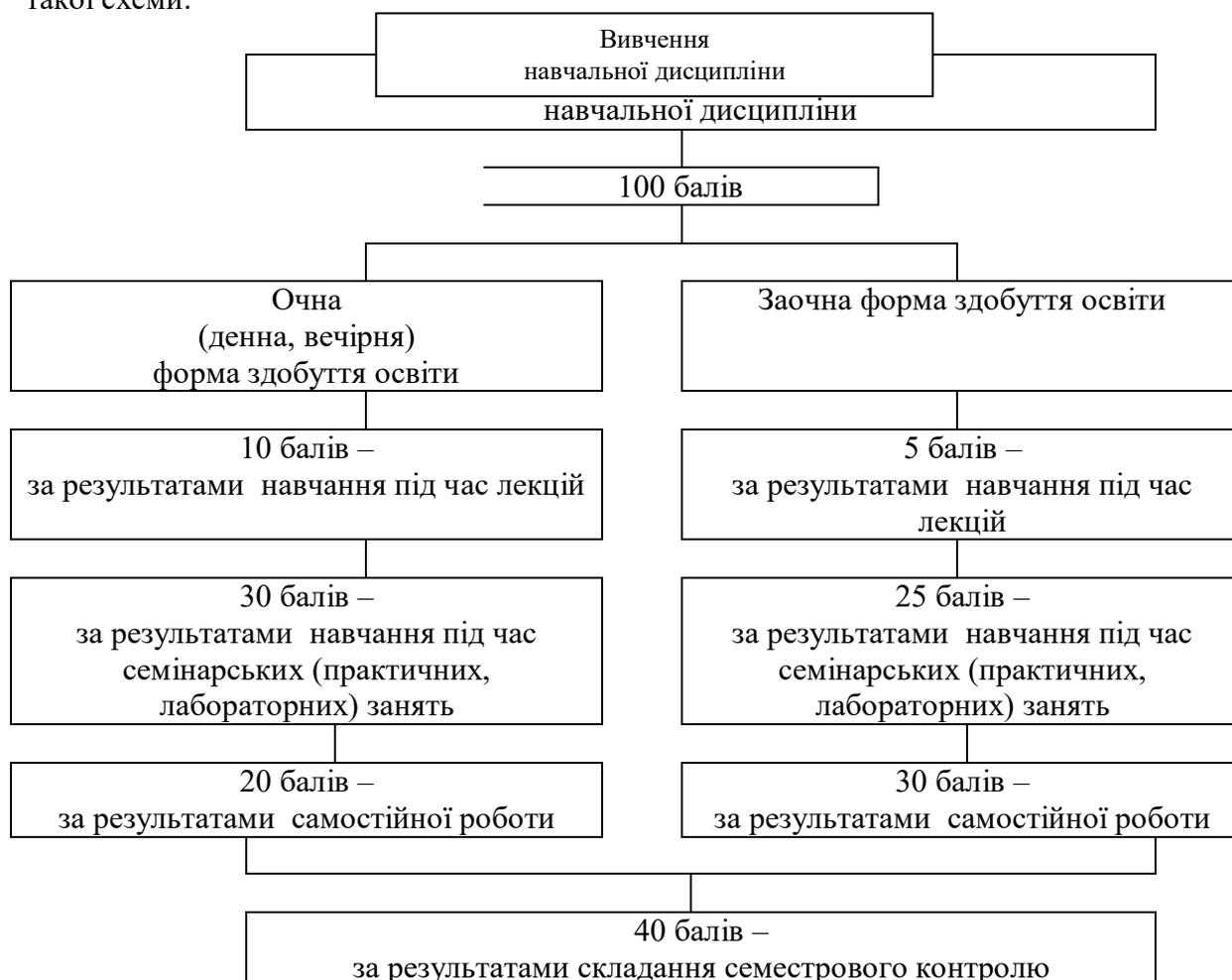

Рисунок 1. – Схема нарахування балів

З навчальної дисципліни «Педагогіка» передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

2.3. З навчальної дисципліни «Педагогіка» передбачено проведення 13 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

3. Рекомендовані джерела

1. Ігнатович О. Relationship between teacher's mental health and personal identity // Herald of Kyiv Institute of Business and Technology. 2024. Vol. 51, № 2. С. 70–78
2. Івах С. М. Педагогічні умови формування творчої особистості підлітка в сучасній загальноосвітній школі Педагогіка вищої та середньої школи. 2023 №16 С. 29-45
3. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2023–2024, вип. № 1–4
4. Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць. № 31, 2023. с. 5–35

Додаткові:

1. Robertson V. Power up your pedagogy: the illustrated handbook of teaching. London: Hachette Learning, 2023. 312 p.
2. Dabbagh N., Fake H. Designing personalized learning experiences a framework for higher education and workforce training. London: Routledge, 2023. 220 p.
3. Butler-Bullock S. Understanding a pedagogy of teacher education contexts for teaching and learning about your educational practice. Abingdon : Routledge, 2023.
4. Solvason C., Stobbs P., Elliott A. Social pedagogy in education: re-establishing relationships and enriching learner experience. — London : Routledge, 2023.
5. Halder A., Dada S., Banerjee R. (eds.) The Routledge handbook of inclusive education for teacher educators : issues, considerations and strategies. London : Routledge, 2023.
6. Biesta G. World-centred education : a view for the present. London: Routledge, 2024. 196 p.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
5. <http://nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.